

Урок №2 Тема	Зміст навчального матеріалу
Поняття і види соціальних норм Дата – 09.09. 2022, 18.00	Знати різні види соціальних норм, їх особливості, застосування, відмінності, вплив на поведінку людини. Зрозуміти, що право – особливий вид соціальних норм
	<p>Основні дефініції (поняття)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Соціальні норми</i> - це правила, вироблені суспільством чи групою людей у процесі їхньої життєдіяльності. Життя різноманітне, тому протягом історичного розвитку суспільства формувались різні соціальні норми – т.б. правила поведінки 2. Види соціальних норм <p>За <i>способом встановлення і забезпечення</i> прийнято розрізняти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>норми моралі</i> – правила, що складаються відповідно до уявлень людей про добро і зло, справедливість та несправедливість, честь і безчестя тощо, тобто відповідно до моральних уявлень - <i>звичаї</i> (традиції, обряди, ритуали, ділові звичаї) – правила, що складаються історично і внаслідок їх багаторазового застосування людьми. Звичаї колись були моральними або релігійними нормами, але з часом їх справжнє значення було забуто. Люди, дотримуючись звичаїв, уже не говорять, гарний чи поганий той чи інший варіант поведінки, а поводяться певним чином через звичку - <i>корпоративні норми (норми організацій)</i> – правила поведінки, що видають організації, або які склались в організаціях і поширюються на їх членів; корпоративні норми регулюють відносини усередині даної організації, порядок її діяльності, взаємини осіб, що входять до її складу; вони можуть бути виражені у статутах, положеннях, рішеннях таких організацій - <i>норми права</i> – особливий вид соціальних норм, правила поведінки, встановлені й забезпечувані державним примусом. <p><i>За сферами відносин</i>, соціальні норми поділяють на:</p>

– *політичні норми* (правила, що регулюють відносини з приводу здійснення політичної влади, управління суспільством);

– *економічні норми* (правила, що регулюють відносини з приводу виробництва й розподілу матеріальних благ);

– *культурні норми* (правила, що регулюють поведінку людей у невиробничій сфері суспільства: тут насамперед мова йде про норми, що регулюють творчу, спортивну та іншу діяльність стосовно реалізації потреб індивіда);

– *естетичні норми* (правила, пов'язані з уявленнями про красу людських вчинків);

– *релігійні норми* (правила, що регулюють відносини віруючих один з одним, з релігійними організаціями, релігійні обряди);

– *техніко-соціальні норми* (правила необхідного чи доцільного поведіння людей із природними об'єктами, знаряддями праці, різними технічними пристроями, вибухівкою, отрутохімікатами), тощо

Соціальні норми утворюють єдину систему.

Норми права співвідносяться із соціальними як частина з цілим, оскільки вони - важлива, але не одна лише форма регулювання суспільних відносин.

Норми моралі, норми-звичаї, корпоративні й інші норми взаємодіють із принципами і нормами права, знаходять у них одну з необхідних форм свого існування (наприклад, релігійні норми святкування Різдва, Великодня стали правовими).

Спорідненість норм права та інших соціальних норм полягає в тому, що всі вони (і норми права, і норми моралі, і корпоративні норми, і звичаї) відносяться до соціальних норм і мають загальні ознаки.

Різниця, що існує між нормами права та іншими соціальними нормами -

1. норми права видаються державними органами, в той час як корпоративні норми виробляються відповідними організаціями, а норми моральності й звичаї виникають поступово
2. Норми права фіксуються в офіційно виданих органами держави нормативних актах, їх властивістю є формальна визначеність (форма письмового документу);

	3. Норми права регулюють найбільш важливі суспільні відносини. 4. Норми права поширюють свою дію на всіх осіб, що знаходяться в межах держави 5. За нормами права, у випадку їх невиконання, стоїть сила державного примусу, тоді як інших соціальних норм дотримуються і виконують їх добровільно, під впливом свідомості та внутрішнього переконання людей.